

Płyniemy z Kaliope na Wyspy Szczęśliwe

– wspieranie zdolności twórczych uczniów

Iwona Zaremba, Małgorzata Kucicka

Długo szukaliśmy pomysłu na nadanie tytułu naszemu programowi wspierania zdolności twórczych uczniów. Jest nas pięcioro – dwoje nauczycieli nauczania zintegrowanego, polonista, bibliotekarz (też polonista) i muzyk. Wszyscy pracujemy w **Szkole Podstawowej nr 11 im. Bolesława Chrobrego w Płocku**. Burza mózgów humanistów dała efekt w postaci programu „Płyniemy z Kaliope na Wyspy Szczęśliwe”. Za przewodnika programu wybraliśmy jedną z muz - córkę Zeusa - Kaliope, z którą wyruszamy w podróż po bezkresnych wodach twórczości. Mamy zamiar przeżyć wiele przygód, pokonać inhibitory - morskich piratów i dotrzeć do wybrzeży Wysp Szczęśliwych.

Przed wyprawą sporządziliśmy plan naszej podróży, by w ten sposób uniknąć kłopotów, które mogłyby opóźnić lub uniemożliwić dotarcie do wyznaczonego celu. Zaczęliśmy od ułożenia listy rzeczy niezbędnych. Szybko okazało się, że bardziej potrzebne będzie:

- **Pozytywne nastawienie** do przeżycia wymarzonej przygody (bez jakichkolwiek ograniczeń formalnych);
- Nieodparta **chęć** poznania (innych, a przede wszystkim siebie);
- **Aktywność i radość** w odkrywaniu nieznanych lądów swojej wyobraźni;

- **Pomysłowość** w rozwiązywaniu powstałych trudności lub przeszkód;
- **Zdecydowanie** w walce z inhibitorami (piratami, a tym samym największymi wrogami naszej wyprawy);
- Wszechobecne **poczucie humoru**;
- Zdolność **wzajemnego odnoszenia do siebie rzeczy i uczyć**;
- **Satysfakcja** z najmniejszych nawet sukcesów;
- **Poczucie więzi z grupą**;
- **Przekonanie**, że każdy z nas jest zdolny inaczej.

Dodatkowo swój ekwipunek zwiększymy o przyrząd najbardziej potrzebny na statku, a mianowicie kompas. W naszym przypadku będą nim wskaźniki myślenia dywergencyjnego takie, jak: płynność (słowna, ekspresyjna, skojarzeniowa, ideacyjna i figuralna), giętkość (spontaniczna i adaptacyjna), elaboracja (dopracowanie, staranność), oryginalność oraz wrażliwość na problemy i myślenie pytajne.

Od początku października wypłynęło pięć załóg (uczniów z różnych klas) pod dowództwem kapitanów - nauczycieli. Każdy kapitan zobowiązał się m.in.: cenić twórcze myślenie i pomysły wszystkich uczestników oraz zwiększać wrażliwość podróżników, „zabijać załodze ćwiek”, wspierać prawdziwą

niezależność, rozwiewać lęk i niepokój. Wyzaczyliśmy sobie cele, kierując się słowami wypowiedzianymi przez Janusza Korczaka:

*„Nie zmuszajmy dzieci do aktywności,
lecz twórzmy warunki do myślenia.
Nie żądajmy, lecz przekonujmy.
Pozwólmy dziecku pytać
i powoli rozwijajmy jego umysł tak,
aby samo wiedzieć chciało.”*

Dążymy więc do rozbudzenia uspijonej aktywności twórczej uczniów. Dbamy też o: przełamywanie sztywności myślenia, stymulowanie myślenia dywergencyjnego, rozwijanie wrażliwości zmysłowej, spostrzegawczości, umiejętności dostrzegania problemów, redefiniowania pojęć i problemów, wspierania twórczej współpracy z innymi.

Program nasz zakłada odkrycie czterech wysp (spośród proponowanych przez I.P. Guilforda twórczych operacji umysłowych), tj.

- I WYSPA - ARCHIPELAG ANALOGII (bezpośredniej personalnej, fantastycznej, symbolicznej);
- II WYSPA-WYSPA KOJARZEŃ
- III WYSPA - WYSPA METAFORY OBRAZOWEJ I WIZUALNEJ

■ IV WYSPA - WYSPA
DEFINIOWANIA I
REDEFINIOWANIA
PROBLEMÓW

Podróżnicy, odwiedzający każdą z wysp, muszą wykonać określone zadania. Przekonują się wówczas o korzyściach płynących z jej poznania.

Załogi są liczne (20-30 osób), ponieważ wyprawa na Wyspy Szczęśliwe wzbudziła duże zainteresowanie zarówno wśród uczniów, jak i ich rodziców. Z tego też względu zajęcia przybierają różne formy pracy. Nieoczekiwane i zdumiewające pomysły uczniów stanowią dla nas – kapitanów - inspirację do podejmowania kolejnych działań twórczych. Potwierdzeniem tego są chociażby przebrania kapitanów, totemy i okrzyki oraz „walka” z piratami.

W ten sposób sami siebie zaskakujemy i upewniamy w przekonaniu, że to, co robimy ma sens. Zachęcamy innych do podjęcia podobnych działań twórczych - naprawdę warto! ■

**Autorki są nauczycielkami
w Szkole Podstawowej
nr 11 w Płocku.**

Zapytałem dziecko niosące
świeczkę:

– Skąd pochodzi to światło?
Chłopczyk natychmiast ją
zdmuchnął.

– Powiedz mi, dokąd teraz
odeszło – odparł. – Wtedy ja
powiem ci, skąd pochodzi.

Jonathan Carroll

Zestawienie bibliograficzne pt.:

Dziecko ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi – dziecko dyslektyczne, dziecko zdolne

Antoni Woźnica

1. **Analiza** dyskursu narracyjnego u dzieci z dysleksją rozwojową / Aneta Borkowska. – Lublin: Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej, 1998
2. **Asymetria** i integracja półkulowa a mowa i niektóre jej zaburzenia: problemy diagnozy psychologicznej dzieci z dysleksją / Anna Knobloch-Gala. – Kraków: Uniwersytet Jagielloński, 1995
3. **Ćwiczenia** grafomotoryczne przygotowujące do nauki pisania według Hany Tymichovej / Marta Bogdanowicz. – Gdańsk: „Fokus”, 1997
4. **Ćwiczenia** usprawniające mowę u dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym / Jadwiga Nowak; il. Wanda Manteuffel, Urszula Boros. – Bydgoszcz: Tanan, 1995
5. **Ćwiczenia** w czytaniu i pisaniu: poradnik metodyczny do terapii dzieci dyslektycznych / Krystyna Grabałowska [et al.]. – Wyd. 3. – Toruń: Dom Organizatora, 2005
6. **Dar** dysleksji: dlaczego niektórzy zdolni ludzie nie umieją czytać i jak mogą się nauczyć / Ronald D. Davis, Eldon M. Braun; przekł. Grażyna Skoczylas. – Poznań: Zysk i S-ka, cop. 2001
7. **Diagnoza** dysleksji / red. Barbara Kaja. – Bydgoszcz: Akademia Bydgoska, 2003
8. **Dobór** i kształcenie uczniów zdolnych: studium porównawcze o legitymizacji i instytucji edukacyjnych / Grzegorz Szumski. – Warszawa: Wyższa Szkoła Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej, 1995
9. **Dwa** światy: ruch dyrektywny i niedyrektywny jako wizualizacja – odkrywanie – poznawanie / Katarzyna Krasoń, Grażyna Szafranie. – Kraków: Impuls, 2002
10. **Dysleksja** – problemy praktyczne [Film] / tł. Katarzyna Bogdanowicz, Adam Miotliński; konsult. nauk. Marta Bogdanowicz. – Bytom: Agencja Filmowa „Pro-Film”, cop. 1998
11. **Dysleksja** / Wojciech Brejnak. – Warszawa: Wydaw. Lekarskie PZWL, cop. 2003
12. **Dysleksja**: od badań mózgu do praktyki: praca zbiorowa / pod red. Anny Grabowskiej i Krystyny Rymarczyk; [aut. Dorota Bednarek et al.]; tł. Monika Kowaleczko-Szumowska. – Warszawa: Instytut Biologii Doświadczalnej im. Marcelego Nenckiego Polskiej Akademii Nauk, 2004
13. **Dysleksja** i inne trudności w uczeniu się / Mark Selikowitz; przekł. Agnieszka Wierzejska. – Warszawa Prószyński i S-ka, 1999